

คำอธิบาย พระราชบัญญัติ
เครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักนิติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำอธิบาย

พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
เครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักนิติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โดยที่พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ และให้ใช้พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ แทน โดยได้กำหนดให้มีเครื่องแบบนักเรียนไว้เป็นมาตรฐานกลางเพื่อประโยชน์ในการประหยัดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสร้างวินัยให้แก่นักเรียน รวมทั้งเป็นการคุ้มครองเพื่อมิให้บุคคลอื่นแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องแบบนักเรียน วิธีการแต่ง เงื่อนไขในการแต่ง การยกเว้นไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียน หรือการขอใช้เครื่องแบบนักเรียนเป็นอย่างอื่น เพื่อเป็นการรองรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำคู่มือคำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และหวังเป็น

อย่างยิ่งว่าคำอธิบายพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
จะเป็นประโยชน์แก่ครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สำนักนิติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน ๒๕๕๒

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมา	๑
ผู้ที่อยู่ในบังคับต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน	๕
ลักษณะของเครื่องแบบนักเรียน	๗
เครื่องแบบนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม	๑๓
วิธีการแต่งและเงื่อนไขในการแต่งเครื่องแบบนักเรียน	๑๗
การยกเว้นไม่ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน	๑๙
โทษสำหรับนักเรียนที่ฝ่าฝืนไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียน	๒๑
การแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิหรือแต่งกาย เลียนแบบเครื่องแบบนักเรียน	๒๓
ภาคผนวก	
พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑	๒๗
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑	๓๐
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน และนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘	๔๒

คำอธิบายพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๑

ความเป็นมา

การแต่งเครื่องแบบของนักเรียนสันนิษฐานว่าน่าจะเริ่มขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เนื่องจากในอดีตนั้นการศึกษาของไทยต้องอาศัยพระสงฆ์ ซึ่งยุคนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะรู้หนังสือ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เล็งเห็นอนาคตของชาติเป็นสำคัญ จึงทรงตั้งโรงเรียนหลวงในพระบรมมหาราชวังขึ้น ทรงให้คนในกรมพระอภัยมณีตำแหน่งเป็นขุนนาง พนักงานเป็นครูสอนหนังสือไทย เลขคณิต ขนบธรรมเนียมราชการ โดยพระองค์พระราชทานเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้แก่ นักเรียน ทรงกำชับครูผู้สอนมิให้ใช้คำหยาบคุด่าหรือลงโทษด้วยอารมณ์รุนแรงใดๆ หลังจากนั้นพระองค์ทรงให้มีโรงเรียนสำหรับสามัญชนได้เล่าเรียน

พุทธศักราช ๒๔๓๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนากระทรวงธรรมการ (ปัจจุบัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ) โดยมีกำเนิดมาจากกรมศึกษาธิการ

ต่อมา ได้มีพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ออกมาใช้บังคับ โดยมีสาระสำคัญคือให้นักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลในความควบคุมของกระทรวงธรรมการ โรงเรียนประชาบาล โรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนราษฎร์แต่งเครื่องแบบนักเรียน ซึ่งเครื่องแบบนักเรียนจะเป็น

อย่างไร จะให้แต่งเมื่อไรและโดยเงื่อนไขใดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ธรรมการออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
 นอกจากนั้น ยังมีบทลงโทษสำหรับผู้ไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบนักเรียน
 โดยชอบด้วยกฎหมาย บังอาจแต่งเครื่องแบบหรือแต่งเลียนเครื่องแบบ
 ดังกล่าวหรือจัดหรืออุดหนุนให้ผู้ใดกระทำดังกล่าวนั้น ถ้าการกระทำที่ว่า
 มานี้ให้ปรากฏแก่คนทั้งหลาย โดยประสงค์จะให้เขาเชื่อถือหรือเข้าใจว่า
 ผู้แต่งเป็นนักเรียน ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท
 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแบบ
 นักเรียนตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ดังนี้

๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการออกตามความในพระราช
 บัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒

๒. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการออกตามความในพระราชบัญญัติ
 เครื่องแบบนักเรียน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๒

๓. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ๓) ออกตามความใน
 พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม
 ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๘๖ (เครื่องแบบโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคพายัพ)

๔. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ๔) ออกตามความ
 พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ลงวันที่ ๕
 พฤษภาคม ๒๔๘๖

๕. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ๕) เพิ่มเติมในภาวะ
 คับขันครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๖ แก้ไขเพิ่มเติมในภาวะ
 คับขัน ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๗ และเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๒๒
 สิงหาคม ๒๔๘๘

๖. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งได้ยกเลิกระเบียบที่ออกมาก่อนหน้านี้ทั้งหมด ต่อมาได้แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๘ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๔ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๔ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๓ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๕

๗. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน โรงเรียนอนุบาลระเบียบสังกัดกรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๕

๘. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘

๙. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน อนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๑๘

๑๐. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและ นักศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๖

๑๑. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๒๕

๑๒. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและ นักศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งระเบียบฉบับนี้ได้ยกเลิกระเบียบที่ใช้บังคับใช้ มาก่อนหน้านี้ทั้งหมด ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ใช้ระเบียบฉบับนี้มา จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๐) เป็นเวลา ๒๓ ปี และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวม ๓ ครั้ง กล่าวคือ ได้แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ครั้งที่ ๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และครั้งที่ ๓ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖

ต่อมา ได้มีการยกเลิก “พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒” โดย “พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑” ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบกำหนดลักษณะของเครื่องแบบนักเรียน วิธีการแต่ง เงื่อนไขในการแต่ง การยกเว้นไม่ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน โทษทางวินัยในกรณีที่นักเรียนไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่ได้รับยกเว้นและการยื่นคำขออนุญาตต่อกระทรวงศึกษาธิการ ในกรณีที่สถานศึกษาใดมีความประสงค์จะขอใช้เครื่องแบบนักเรียนเป็น อย่างอื่น นอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยกระทรวง ศึกษาธิการได้ตราระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวแล้ว

สำหรับเหตุผลสำคัญในการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็เพื่อกำหนดให้มีเครื่องแบบนักเรียนไว้เป็นมาตรฐานกลางเพื่อประโยชน์ในการประหยัดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยแก่นักเรียน รวมทั้ง เป็นการคุ้มครองมิให้บุคคลอื่นแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิที่จะแต่งด้วย

ผู้ที่อยู่ในบังคับต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน

พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ นักเรียนและนักศึกษาในสถานศึกษาใดแต่งเครื่องแบบนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑

แม้มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ จะกำหนดสั้น ๆ ว่า ให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนก็ตาม แต่ในมาตรา ๔ ก็ได้ให้คำนิยามของนักเรียนไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า คือ ผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ซึ่งศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงให้บังคับแต่เฉพาะผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ซึ่งศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะอยู่ในสังกัดหรืออยู่ในความควบคุมดูแลของส่วนราชการใดก็ตาม

นักเรียนและนักศึกษาซึ่งศึกษาในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ จึงต้องแต่งเครื่องแบบตามที่กำหนดในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งประเภทสามัญและประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ นักเรียนอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และนักเรียนอาชีวศึกษาหลักสูตร ปวช. ไม่ว่าจะศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๒. นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภท
สามัญศึกษา ได้แก่ นักเรียนอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
รวมทั้งโรงเรียนสาธิตในมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาที่จัดการศึกษา
เฉพาะทาง ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะสังกัดหรืออยู่ใน
ความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
หรือส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นๆ

๓. นักศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือนักศึกษาที่
ศึกษาตามหลักสูตร (ระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ระดับอนุปริญญา
ตามหลักสูตร) ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ยกเว้นนักศึกษาที่
ศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เช่น มหาวิทยาลัย และสถาบัน
การศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพราะสถานศึกษา
ดังกล่าวจะมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจสภามหาวิทยาลัยหรือสภาสถาบัน
มีอำนาจในการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการแต่งกายของนักศึกษาแล้ว

๔. นักเรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เช่น เรียนในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหรือโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่
 เป็นต้น

ลักษณะของเครื่องแบบนักเรียน

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้ความหมายของเครื่องแบบนักเรียนไว้ว่า เครื่องแต่งกาย สิ่งประกอบเครื่องแต่งกายและเครื่องหมายต่างๆ ที่กำหนดให้นักเรียนแต่ง ดังนั้นเครื่องแบบนักเรียนจึงมิได้มีความหมายเฉพาะ เสื้อ กางเกง กระโปรง เข็มขัด ถุงเท้า และรองเท้านักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงหมวก ผ้าพันคอ แถบเครื่องหมาย การปักอักษรย่อ สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายใดๆ ที่กำหนดให้ใช้ประกอบกันกับเป็นเครื่องแบบนักเรียนด้วย

ทั้งนี้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดลักษณะของเครื่องแบบนักเรียนโดยแบ่งตามระดับการศึกษาและประเภทการศึกษาไว้ ดังนี้

๑. เครื่องแบบนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องแบบนักเรียนปฐมวัยหรือนักเรียนอนุบาล โดยมีลักษณะ ดังนี้

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิด หรือคอปกกลม แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสีแดง ขาสั้น

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า ชนิดผูกหรือมีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า สั้น สีขาว

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิด หรือคอปกกลม แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน
สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสีแดง
แบบจีบรูดรอบตัวหรือยาวเพียงใต้เข่า แบบจีบทบรอบเอว หรือพับเป็นจีบ
ข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลาย
เท้า ชนิดผูก หรือมีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า ส้น สีขาว

๒. เครื่องแบบนักเรียนระดับประถมศึกษา

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต เชิ้ตโปโล หรือ
คอปกกลม แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน
สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่า หรือสี kaki
แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนัง สีดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็น
โลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด นักเรียนที่เป็นลูกเสือจะใช้เข็มขัด
ลูกเสือแทนก็ได้

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล
แบบหุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาวหรือสีน้ำตาล

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต คอบัว หรือ
คอปกกลาสีผูกด้วยผ้าผูกคอชายสามเหลี่ยมเงือกกลาสี สีดำหรือ
สีกรมท่า แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบจีบรูดรอบตัว
หรือจีบทบรอบเอวหรือพับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) เข็มขัด หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มสันหุ้ม
ปลายเท้า มีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า สั้น สีขาว

๓. เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน
สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสีกา
แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนัง สีดำ หรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็น
โลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด นักเรียนที่เป็นลูกเสือจะใช้เข็มขัด
ลูกเสือแทนก็ได้

(๕) รองเท้า หนังสืหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบ
หุ้มสันชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาวหรือสีน้ำตาล

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอปกกลาสีผูกด้วยผ้าผูกคอ
ชายสามเหลี่ยมเงือกกลาสี สีดำ หรือสีกรมท่า แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวามบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ
พับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชาย
กระโปรงคลุมเข้า

(๔) รองเท้า หนังสืหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มสันหุ้มปลายเท้า
มีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า ส้น สีขาว

๔. เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ประเภทสามัญศึกษา

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวามบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสี kaki
แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนังสือดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็นโลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด

(๕) รองเท้า หนังสือหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบหุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาวหรือสีน้ำตาล

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพพับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) เข็มขัด หนังสือหรือผ้า สีดำ หัวเข็มขัดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ชนิดหัวกลัดหุ้มด้วยหนังหรือผ้าสีเดียวกับเข็มขัด

(๕) รองเท้า หนังสือหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า มีสายรัดหลังเท้า

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาว

๕. เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีพและระดับต่ำกว่าปริญญา

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ตผูกเนคไท แขนสั้นหรือแขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ติดเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษาที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กางเกง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ ขาวยาว

(๔) เข็มขัด หนังสือดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะตราของ

สถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้น ชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีดำ

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้นหรือแขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ติดเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษา

ที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ

เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) เข็มขัด หนังสือดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะตราของ

สถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า

มีส้นสูงไม่เกิน ๒ นิ้ว

เครื่องแบบนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม

สำหรับนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความประสงค์จะแต่งกายตามหลักการทางศาสนานั้น มาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่นับถือศาสนา นิิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนาหรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น”

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้กำหนดเครื่องแบบนักเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามและนักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่นไว้ ดังนี้

๑. เครื่องแบบนักเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิด แขนสั้น หรือแขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหมสีแดง

(๓) หมวก ใช้หมวกสีขาว (กะปิเยาะห์) หรือหมวกสีดำ (ซอเกาะห์) ในโอกาสอันสมควร

(๔) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงินหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ ขาวยาว

(๕) เข็มขัด หนังสือดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะชนิดหัวกลัดหรือหัวเข็มขัดเป็นตราของสถานศึกษา

(๖) รองเท้า หนังสือหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้น

(๗) ถุงเท้า ส้น สีดำ

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ กุรงสีฟัน ไม่มีลวดลาย แบบคอกลมไม่มีปก

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวา และที่ผ้าคลุมศีรษะบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหมสีแดง

(๓) ผ้าคลุมศีรษะ ผ้าสีพื้นไม่มีลวดลาย ลักษณะเย็บเป็นถุง หรือตัดเย็บในลักษณะอื่น ซึ่งต้องคลุมศีรษะทั้งหมด เว้นใบหน้า ชายผ้าคลุมศีรษะคลุมไหล่

(๔) กระโปรงหรือโสร่ง

กระโปรง ผ้าสีพื้นไม่มีลวดลาย แบบทรงปลายบาน ไม่มีจีบหรือมีจีบหรือเกล็ด ความยาวเมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมข้อเท้า

โสร่ง มีลักษณะเช่นเดียวกับผ้าถุงหรือผ้าโสร่งทั่วไป เป็นผ้าสีพื้นไม่มีลวดลายขนาดกว้างพอเหมาะ ไม่ผ่าข้างหรือรัดรูป เมื่อสวมแล้วชายผ้าโสร่งคลุมข้อเท้า

(๕) รองเท้า หนังสือหรือผ้าใบสีขาว แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า

(๖) ถูเท้า สั้น สีขาว

๒. เครื่องแบบนักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่น นอกจากสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นักเรียนชายให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิด แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้อักษรย่อ สัญลักษณ์หรือเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด ปักหรือติดที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กางเกง ใช้ผ้าสีเดียวกันกับสีผ้าของกางเกง นักเรียนทั่วไปที่ใช้ในสถานศึกษานั้น ขาววาระดับตาตุ่ม ปลายขาพับเข้าด้านใน

(๔) เข็มขัด หนังสือดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็นโลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด สำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือจะใส่เข็มขัดลูกเสือแทนก็ได้ หรือหัวเข็มขัดเป็นตราของสถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังสือหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบหุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถูเท้า สั้น สีขาว สีน้ำตาล หรือสีดำ

นักเรียนหญิงให้สวมเสื้อผ้าและมีเครื่องหมาย ดังนี้

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว คอปกบัว ผ่าด้านหน้าตลอด แขนยาว ปลายแขนจีบรัด มีสาคกว้างไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ตัวเสื้อยาวคลุมสะโพก ไม่รัดรูป

(๒) เครื่องหมาย ใช้อักษรย่อ สัญลักษณ์หรือเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด ปักหรือติดที่อกเสื้อเบื้องขวาและที่ผ้าคลุมศีรษะ

(๓) ผ้าคลุมศีรษะ ใช้ผ้าสีขาวเกลี้ยงไม่มีลวดลาย หรือสีเดียวกันกับสีผ้าของกระโปรง สีเหลี่ยมจัตุรัส ความยาวด้านละ ๑๐๐-๑๒๐ เซนติเมตร ขณะสวมใส่เย็บติดตลอดตั้งแต่ใต้คางจนถึง ปลายมุมผ้า

(๔) กระโปรง ใช้ผ้าสีเดียวกันกับสีผ้าของกระโปรง นักเรียนทั่วไปที่ใช้ในสถานศึกษานั้น แบบสุภาพ พับเป็นจีบข้างละสามจีบ ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมข้อเท้า

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ มีสายรัดหลังเท้าหรือ แบบหุ้มส้น หุ้มปลายเท้า มีส้นสูงไม่เกิน ๒ นิ้ว ไม่มีลวดลาย

(๖) ถุงเท้า ส้นสีขาว ไม่มีลวดลาย ปลายถุงเท้าไม่พับ สำหรับนักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่น นอกจากสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจเลือกแต่งเครื่องแบบ นักเรียนตามแบบปกติที่สถานศึกษากำหนดหรือเลือกแต่งเครื่องแบบ นักเรียนที่กำหนดให้สอดคล้องกับหลักการทางศาสนาได้ตามความสมัครใจ

วิธีการแต่งและเงื่อนไขในการแต่งเครื่องแบบนักเรียน

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบนักเรียน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการแต่งเครื่องแบบนักเรียน ดังนี้

๑. กำหนดชนิดและแบบของเครื่องแบบนักเรียนให้ชัดเจน เช่น แบบของเสื้อ สีของกางเกง กระโปรง เข็มขัด รองเท้า และถุงเท้า เป็นต้น

๒. เครื่องหมายของสถานศึกษา ได้แก่ อักษรย่อของสถานศึกษาซึ่งปักที่อกเสื้อเบื้องขวา หรือเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบนักเรียน และเงื่อนไขในการแต่งเครื่องแบบดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง สำหรับสถานศึกษาเอกชนหรือสถานศึกษาของรัฐที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ก็จะต้องขอความเห็นชอบจากผู้กำกับดูแลสถานศึกษาก่อน แล้วจึงจัดทำรูปเครื่องแบบนักเรียนตามรายละเอียดที่กำหนดไว้เป็นตัวอย่าง และประกาศให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบด้วย

สำหรับสถานศึกษาที่มีความประสงค์จะขอใช้เครื่องแบบเป็นอย่างอื่น นอกจากเครื่องแบบที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดเป็นเครื่องแบบมาตรฐานกลางไว้แล้ว ก็สามารถกระทำได้ โดยขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง หรือขออนุญาตต่อผู้กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

นอกจากนี้ สถานศึกษายังสามารถกำหนดให้นักเรียนแต่ง
เครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด นักศึกษาวิชาทหาร หรือแต่งชุด
พื้นเมือง ชุดไทย ชุดลำลอง ชุดฝึกงาน ชุดกีฬา ชุดนาฏศิลป์ หรือ
ชุดอื่นๆ แทนเครื่องแบบนักเรียนตามวันที่สถานศึกษากำหนดได้โดยให้
คำนึงถึงความประหยัดและเหมาะสม

การยกเว้นไม่ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้คำนึงถึงความเหมาะสมในการแต่งเครื่องแบบนักเรียนว่าอาจมีพฤติการณ์บางกรณีที่ไม่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียนมาโรงเรียน จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาพิจารณายกเว้นหรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มเป็นคณะ หรืออาจยกเว้นหรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนทั้งสถานศึกษาก็ได้ โดยสถานศึกษาจะต้องพิจารณาว่ามีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษที่สมควรพิจารณายกเว้น หรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนหรือไม่

การพิจารณาว่ามีเหตุจำเป็นที่จะพิจารณาการยกเว้นหรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนนี้ สถานศึกษาจะต้องพิจารณาว่ามีเหตุการณ์อันเป็นอุปสรรคหรืออาจมีภัยอันตรายเกิดขึ้นได้หากนักเรียนต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน เช่น มีสภาพอากาศหนาวจัด หรือมีฝนตกหนัก น้ำท่วม หากยังให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนอาจทำให้นักเรียนต้องเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเป็นอุปสรรคในการเดินทาง เป็นอุปสรรคในการเรียน หรือกรณีมีนักเรียนต่างสถานศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาทกัน หากนักเรียนแต่งเครื่องแบบมาเรียนก็อาจได้รับอันตรายจากเหตุทะเลาะวิวาทดังกล่าว สถานศึกษาก็อาจพิจารณายกเว้นหรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนได้

สำหรับกรณีมีเหตุพิเศษที่จะต้องพิจารณายกเว้น หรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคหรืออันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่นักเรียน แต่เป็นเรื่องที่มี

เหตุการณ์พิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดที่สมควรยกเว้นหรือผ่อนผันการแต่ง
 รูปแบบนักเรียน เช่น สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมของสถานศึกษาและ
 เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวไม่เหมาะสมที่จะต้องให้นักเรียนแต่ง
 รูปแบบนักเรียน เช่น สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมเฉลิมฉลองวันปีใหม่
 หรือเทศกาลประจำปีของชุมชน เป็นต้น

อนึ่ง แม้พระราชบัญญัติรูปแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑
 กำหนดให้ผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และผู้ซึ่งศึกษาในระดับ
 อุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติต้อง
 แต่งรูปแบบนักเรียนก็ตาม แต่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
 รูปแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ได้กำหนดลักษณะของรูปแบบ
 นักเรียนสำหรับผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
 นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาที่จัดการศึกษาผู้ใหญ่
 เป็นต้น แต่ได้กำหนดให้นักเรียนในสถานศึกษาดังกล่าวแต่งกายสุภาพ
 ทั้งนี้ ก็เพราะเห็นว่าผู้ที่ศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานแล้ว จึงให้
 แต่งกายสุภาพก็เป็นการเพียงพอ

โทษสำหรับนักเรียนที่ฝ่าฝืนไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียน

พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า นักเรียนผู้ใดไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่ได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผันการไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียน ให้สถานศึกษาพิจารณาโทษทางวินัยตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาตามความเหมาะสม ซึ่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดเรื่องการลงโทษนักเรียนนักศึกษาที่กระทำความผิดว่ามีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอน ซึ่งโทษที่จะลงโทษแก่นักเรียนที่กระทำความผิดมี ๔ สถาน คือ

๑. การว่ากล่าวตักเตือน ใช้ในกรณีนักเรียนกระทำความผิดไม่ร้ายแรง

๒. การทำทัณฑ์บน ใช้ในกรณีที่นักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน หรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่เช็ดหลาบ

๓. การตัดคะแนนความประพฤติ ใช้สำหรับสถานศึกษาที่ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนของสถานศึกษานั้นๆ

๔. ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้ในกรณีที่นักเรียนกระทำความผิดที่สมควรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและ
นักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ นี้ ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่
ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษนักเรียน โดย
การลงโทษนักเรียนจะต้องกระทำไปเพื่อเจตนาที่จะแก้นิสัยและ
ความประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป ทั้งนี้ ห้ามมิให้ลงโทษนักเรียนด้วยวิธี
รุนแรงหรือแบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธหรือความพยาบาท
โดยให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนและความร้ายแรงของพฤติกรรมความผิด
ประกอบการลงโทษด้วย

การแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิหรือแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบนักเรียน

ผู้ใดแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ถือว่าได้เป็นนักเรียนในสถานศึกษานั้น แต่ได้นำเครื่องแบบนักเรียนในสถานศึกษานั้นมาแต่ง โดยมีเจตนาให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นนักเรียนของสถานศึกษานั้น หรือแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบนักเรียน โดยมีเจตนาให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นนักเรียน ต้องถือว่าเป็นความผิดทางอาญา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อสังเกตในเรื่องนี้คือจะต้องมีเจตนาให้บุคคลเชื่อว่าตนเป็นนักเรียน ส่วนบุคคลอื่นจะเชื่อว่าเป็นนักเรียนหรือไม่ก็ถือว่าความผิดสำเร็จแล้ว

สำหรับการแต่งเครื่องแบบนักเรียน หรือแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบนักเรียนเพื่อใช้ในการแสดงละคร แสดงภาพยนตร์ หรือเพื่อการแสดงในเทศกาลต่างๆ ย่อมเห็นได้ชัดว่ามีได้มีเจตนาให้บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นนักเรียน จึงไม่มีความผิด

ภาคผนวก



พระราชบัญญัติ

เครื่องแบบนักเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“นักเรียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ซึ่งศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติแต่ไม่รวมถึงสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญา

“เครื่องแบบนักเรียน” หมายความว่า เครื่องแต่งกาย สิ่งประกอบเครื่องแต่งกายและเครื่องหมายต่างๆ ที่กำหนดให้นักเรียนแต่งตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียน

ลักษณะของเครื่องแบบนักเรียน วิธีการแต่ง เงื่อนไขในการแต่ง และการยกเว้นไม่ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

นักเรียนผู้ใดไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่ได้รับยกเว้นตามวรรคสองอาจได้รับโทษทางวินัยตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

มาตรา ๖ สถานศึกษาใดมีความประสงค์จะขอใช้เครื่องแบบนักเรียนเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดตามมาตรา ๕ วรรคสอง

ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อกระทรวงศึกษาธิการตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

มาตรา ๗ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิที่จะแต่งหรือแต่งกายเลียนแบบเครื่องแบบนักเรียน ถ้าได้กระทำเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นนักเรียน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๘ บรรดาระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการออกระเบียบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางประการจึงไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันสมควรปรับปรุงโดยกำหนดให้มีเครื่องแบบนักเรียนไว้เป็นมาตรฐานกลางเพื่อประโยชน์ในการประหยัดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสร้างวินัยให้แก่นักเรียน รวมทั้งเป็นการคุ้มครอง เพื่อมิให้บุคคลอื่นแต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่มีสิทธิที่จะแต่ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียน พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๗

(๒) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

(๓) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

(๔) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่นักเรียนผู้ซึ่งศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่สถานศึกษานั้นจะมีกฎหมายกำหนดเรื่องการแต่งกายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

ข้อ ๕ ลักษณะของเครื่องแบบนักเรียนแบ่งตามระดับและประเภทการศึกษา ดังนี้

- (๑) เครื่องแบบนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา
 - (๒) เครื่องแบบนักเรียนระดับประถมศึกษา
 - (๓) เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - (๔) เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ประเภทสามัญศึกษา

(๕) เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีพ และระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

(๖) เครื่องแบบนักเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

(๗) เครื่องแบบนักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่นนอกจากสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ข้อ ๖ เครื่องแบบนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา

นักเรียนชาย

- (๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต หรือคอปกกลม แขนสั้น
- (๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีนํ้าเงิน สีกรมท่าหรือสีแดง ขาสั้น

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า
ชนิดผูกหรือมีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า สั้น สีขาว

นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อผ้าสีขาว แบบคอเชิด หรือคอปกกลม แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษา
ปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีนํ้าเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำ สีนํ้าเงิน สีกรมท่าหรือสีแดง
แบบจีบรูดรอบตัว หรือยาวเพียงได้เข่า แบบจีบทบรอบเอว หรือพับเป็น
จีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรง
คลุมเข่า

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า
ชนิดผูก หรือมีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า สั้น สีขาว

ข้อ ๗ เครื่องแบบนักเรียนระดับประถมศึกษา

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อผ้าสีขาว แบบคอเชิด เชิดโปโล หรือคอปกกลม
แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีนํ้าเงิน
สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีนํ้าเงิน สีกรมท่า หรือสีกาภิ
แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนัง สีดำหรือสีนํ้าตาล หัวเข็มขัดเป็น
โลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด นักเรียนที่เป็นลูกเสือจะใช้เข็มขัด
ลูกเสือแทนก็ได้

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบ สีดำหรือสีนํ้าตาล แบบ
หุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า สั้น สีขาวหรือสีนํ้าตาล
นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต คอบัว หรือคอปก
กลาสีผูกด้วยผ้าผูกคอชายสามเหลี่ยมเงื่อนกลาสี สีดำหรือสีกรมท่า
แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้อักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีนํ้าเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบจีบรูดรอบตัว
หรือจีบทบรอบเอวหรือพับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลาย
เท้า มีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า สั้น สีขาว

ข้อ ๘ เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าย้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสี kaki แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนัง สีดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็นโลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด นักเรียนที่เป็นลูกเสือจะใช้เข็มขัดลูกเสือแทนก็ได้

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบหุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า สั้น สีขาวหรือสีน้ำตาล

นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอปกกลาสีผูกด้วยผ้าผูกคอ ชายสามเหลี่ยมเงื่อนกลาสี สีดำหรือสีกรมท่า แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าย้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพพับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า มีสายรัดหลังเท้า

(๕) ถุงเท้า ส้น สีขาว

ข้อ ๕ เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภท
สามัญศึกษา

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวามบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้สีน้ำเงิน
สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงิน สีกรมท่าหรือสี kaki
แบบสุภาพ ขาสั้น

(๔) เข็มขัด หนัง สีดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็น
โลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบ
หุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาวหรือสีน้ำตาล

นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่
อกเสื้อเบื้องขวามบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหม โดยสถานศึกษารัฐใช้
สีน้ำเงิน สถานศึกษาเอกชนใช้สีแดง

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพพับเป็นจีบ
ข้างละสามจีบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) เข็มขัด หนังหรือผ้า สีดำ หัวเข็มขัดรูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า ชนิดหัวกลัด หุ้มด้วยหนังหรือผ้าสีเดียวกับเข็มขัด

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลาย
เท้า มีสายรัดหลังเท้า

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาว

ข้อ ๑๐ เครื่องแบบนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภท
อาชีพและระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ตผูกเนคไท แขนสั้นหรือ
แขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ติดเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษา
ที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กางเกง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ ขาวยาว

(๔) เข็มขัด หนังสีดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะตราของ
สถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้น ชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้น สีดำ

นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้นหรือแขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ติดเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษา
ที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กระโปรง ผ้าสีดำหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ เมื่อ
สวมแล้วชายกระโปรงคลุมเข่า

(๔) เข็มขัด หนังสือดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะตราของสถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า มีสันสูงไม่เกิน ๒ นิ้ว

ข้อ ๑๑ เครื่องแบบนักเรียนสำหรับสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น หรือแขนยาว

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหมสีแดง

(๓) หมวก ใช้หมวกสีขาว (กะปิเยาะห์) หรือหมวกสีดำ (ซอเกาะห์) ในโอกาสอันสมควร

(๔) กางเกง ผ้าสีดำ สีน้ำเงินหรือสีกรมท่า แบบสุภาพ ขายาว

(๕) เข็มขัด หนังสือดำ หัวเข็มขัดเป็นโลหะชนิดหัวกลัดหรือหัวเข็มขัดเป็นตราของสถานศึกษา

(๖) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ แบบหุ้มส้น

(๗) ถุงเท้า สั้น สีดำ

นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ กุรงสีพื้น ไม่มีลวดลาย แบบคอกลมไม่มีปก

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อของสถานศึกษาปักที่อกเสื้อเบื้องขวาและที่ผ้าคลุมศีรษะบนเนื้อผ้าด้วยด้ายหรือไหมสีแดง

(๓) ผ้าคลุมศีรษะ ผ้าสีพื้นไม่มีลวดลาย ลักษณะเย็บเป็นถุง หรือตัดเย็บในลักษณะอื่นซึ่งต้องคลุมศีรษะทั้งหมด เว้นใบหน้า ชายผ้าคลุมศีรษะคลุมไหล่

(๔) กระโปรงหรือโสร่ง

กระโปรง ผ้าสีพื้นไม่มีลวดลาย แบบทรงปลายบาน ไม่มีจีบหรือมีจีบหรือเกล็ด ความยาวเมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมข้อเท้า โสร่ง มีลักษณะเช่นเดียวกับผ้าถุงหรือผ้าโสร่งทั่วไป เป็นผ้าสีพื้นไม่มีลวดลายขนาดกว้างพอเหมาะ ไม่ผ่าข้างหรือรัดรูป เมื่อสวมแล้วชายผ้าโสร่งคลุมข้อเท้า

(๕) รองเท้า หนังสืหรือผ้าใบสีขาว แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาว

ข้อ ๑๒ เครื่องแบบนักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่นนอกจากสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นักเรียนชาย

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว แบบคอเชิ้ต แขนสั้น

(๒) เครื่องหมาย ใช้อักษรย่อ สัญลักษณ์หรือเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด ปักหรือติดที่อกเสื้อเบื้องขวา

(๓) กางเกง ใช้ผ้าสีเดียวกันกับสีผ้าของกางเกงนักเรียนทั่วไปที่ใช้ในสถานศึกษานั้น ขายาวระดับเข่าคลุม ปลายขาพับเข้าด้านใน

(๔) เข็มขัด หนังสืดำหรือสีน้ำตาล หัวเข็มขัดเป็นโลหะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าชนิดหัวกลัด สำหรับผู้ที่เป็นลูกเสือจะใช้เข็มขัดลูกเสือแทนก็ได้ หรือหัวเข็มขัดเป็นตราของสถานศึกษา

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบ สีดำหรือสีน้ำตาล แบบ
หุ้มส้นชนิดผูก

(๖) ถุงเท้า ส้นสีขาว สีน้ำตาล หรือสีดำ
นักเรียนหญิง

(๑) เสื้อ ผ้าสีขาว กอปกบัว ผ่าด้านหน้าตลอด
แขนยาว ปลายแขนจีบรูดมีสากกว้างไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ตัวเสื้อยาว
คลุมสะโพก ไม่รัดรูป

(๒) เครื่องหมาย ใช้ชื่ออักษรย่อ สัญลักษณ์หรือเข็ม
เครื่องหมายของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด ปักหรือติดที่
อกเสื้อเบื้องขวาและที่ผ้าคลุมศีรษะ

(๓) ผ้าคลุมศีรษะ ใช้ผ้าสีขาวเกลี้ยงไม่มีลวดลาย
หรือสีเดียวกันกับสีผ้าของกระโปรง สีเหลี่ยมจัตุรัส ความยาวด้านละ
๑๐๐ - ๑๒๐ เซนติเมตร ขณะสวมใส่เย็บติดตลอดตั้งแต่ใต้คางจนถึง
ปลายมุมผ้า

(๔) กระโปรง ใช้ผ้าสีเดียวกันกับสีผ้าของกระโปรง
นักเรียนทั่วไปที่ใช้ในสถานศึกษา แบบสุภาพ พับเป็นจีบข้างละสามจีบทั้ง
ด้านหน้าและด้านหลัง เมื่อสวมแล้วชายกระโปรงคลุมข้อเท้า

(๕) รองเท้า หนังหรือผ้าใบสีดำ มีสายรัดหลังเท้าหรือ
แบบหุ้มส้นหุ้มปลายเท้า มีส้นสูงไม่เกิน ๒ นิ้ว ไม่มีลวดลาย

(๖) ถุงเท้า ส้น สีขาว ไม่มีลวดลาย ปลายถุงเท้าไม่พับ
นักเรียนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามในสถานศึกษาอื่นนอกจาก
สถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจเลือกแต่งเครื่องแบบนักเรียน
ตามวรรคหนึ่งหรือตามแบบที่สถานศึกษากำหนดได้ตามความสมควรใจ

ข้อ ๑๓ ให้สถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการแต่ง วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งเครื่องแบบนักเรียน ดังนี้

(๑) ชนิดและแบบของเครื่องแบบ รวมทั้งจัดทำรูปเครื่องแบบตามระเบียบนี้ไว้เป็นตัวอย่าง

(๒) เครื่องหมายของสถานศึกษา

การกำหนดรายละเอียดวรรคหนึ่ง ให้สถานศึกษาขอความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งหรือผู้กำกับดูแลสถานศึกษานั้น แล้วแต่กรณี และประกาศให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบ

ข้อ ๑๔ สถานศึกษาใดมีความประสงค์จะขอให้เครื่องแบบเป็นอย่างอื่นนอกจากที่กำหนดในระเบียบนี้ ให้ขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งหรือผู้กำกับดูแลสถานศึกษานั้น แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๕ สถานศึกษาใดจะกำหนดให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด นักศึกษาวิชาทหารหรือแต่งชุดพื้นเมือง ชุดไทย ชุดลำลอง ชุดฝึกงาน ชุดกีฬา ชุดนาฏศิลป์ หรือชุดอื่นๆ แทนเครื่องแบบนักเรียนตามระเบียบนี้ในวันใด ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนดโดยคำนึงถึงความประหยัดและเหมาะสม

ข้อ ๑๖ ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษให้สถานศึกษาพิจารณาขกเว้นหรือผ่อนผันการแต่งเครื่องแบบนักเรียนได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๗ นักเรียนซึ่งศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แต่งกายสุภาพ

ข้อ ๑๘ นักเรียนผู้ใดไม่แต่งเครื่องแบบนักเรียนโดยไม่ได้รับยกเว้นตามระเบียบนี้ ให้สถานศึกษาพิจารณาลงโทษทางวินัยตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๙ สถานศึกษาใดที่ใช้เครื่องแบบนักเรียนอยู่แล้วตามระเบียบเดิม หรือใช้เครื่องแบบเป็นอย่างอื่นโดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไป

ข้อ ๒๐ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ศรีเมือง เจริญศิริ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา
พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา” หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ อธิการบดี หรือหัวหน้าของโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นของโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น

“กระทำความผิด” หมายความว่า การที่นักเรียนหรือนักศึกษาประพฤติฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา หรือของกระทรวงศึกษาธิการ หรือกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา

“การลงโทษ” หมายความว่า การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอน

ข้อ ๕ โทษที่จะลงโทษแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด มี ๔ สถาน ดังนี้

- (๑) ว่ากล่าวตักเตือน
- (๒) ทำทัณฑ์บน
- (๓) ตัดคะแนนความประพฤติ
- (๔) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ข้อ ๖ ห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้ง หรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท โดยให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนหรือนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติการณ์ประกอบการลงโทษด้วย

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อเจตนาที่จะแก้ไขนิสัยและความประพฤติไม่ดีของนักเรียนหรือนักศึกษาให้รู้สำนึกในความผิด และกลับประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป

ให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือผู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษามอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษนักเรียน นักศึกษา

ข้อ ๗ การว่ากล่าวตักเตือน ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษากระทำความผิดไม่ร้ายแรง

ข้อ ๘ การทำทัณฑ์บนใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียนหรือนักศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา หรือกรณีทำให้เสื่อมเสีย

ชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่เจ็ดหลาย

การทำทัณฑ์บนให้ทำเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บนไว้ด้วย

ข้อ ๕ การตักเตือนความประพฤติ ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการตักเตือนความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาของแต่ละสถานศึกษากำหนด และให้ทำบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๐ ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ใช้ในกรณีที่นักเรียนและนักศึกษาก่อทำความผิดที่สมควรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ข้อ ๑๑ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

อดิศักดิ์ โพธารามิก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายสมชัย ไหลสุพรรณวงศ์

นางสุธาวดี เศรษฐธิ

ผู้อำนวยการสำนักนิติการ สป.

นิติกรเชี่ยวชาญ

สำนักนิติการ สป.

คณะทำงาน

นายปัญญา ประเสริฐศรี

นางสาวสุปัญญา วิภาคหรรษา

นายธิตวัฒน์ แก้วคง

นางสาวอรุณฉัตร พิลาทา

หัวหน้ากลุ่มกฎหมายการศึกษา

สำนักนิติการ สป.

หัวหน้าคณะทำงาน

นิติกรชำนาญการพิเศษ

สำนักนิติการ สป.

นิติกรชำนาญการ

สำนักนิติการ สป.

นิติกรปฏิบัติการ

สำนักนิติการ สป.

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มกฎหมายการศึกษา

สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๘๖๖ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๐๔๕๓



สำนักนิติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ